

Cím: Adásszünet

Szerzők:

Becze Dóra

Magyar Képzőművészeti Egyetem

Intermédia-művész szak, első évfolyam

Thury Lili

Magyar Képzőművészeti Egyetem

Grafikusművész – tervezőgrafika szakirány, harmadik évfolyam

Témavezető:

Dr. habil,CSc. Peternák Miklós – egyetemi tanár, tanszékvezető / intermédia

A mű egy valós időben rögzített akción alapul, melynél a televíziós készülék „két oldalán” helyezkedtünk el, „kint” és „bent”. Egyikünk a „TV-be kerülve” improvizált, míg másikunk közvetlenül a képernyőre rajzolva próbálta lekövetni, amit lát, mintegy rajzfelületként használva a készüléket. Hogy ez létrejöhessen, szükségünk volt egy üveglapra és egy kamerára, amit közvetlenül a Tv-re csatlakoztattunk. Így lehetett a képernyő mögé bújni.

A formákból és satírozásokból építkezve a tv-adás teljes elsötétülése, a „kikapcsolás” imitálása volt a célunk. Feketeség, üresség, egy folyamat megszakítása, adásszünet. Egyúttal reflektálunk is egy korszakváltásra a műsorterjesztés történetében, mely a digitális átállással következett be. Munkánkban is ezt vettük alapul. A befogadó követ egy élő adást. Nincs megszakítás, átugrás, csak szigorú folyamatosság. Ha nem figyel a néző, lemarad.

A rajzoláshoz *Tom Dissevelt* és *Kid Baltan* zenéit hívtuk segítségül. A különös atmoszférájú hangeffektusokra, változó ritmusokra hangoltuk a vonalvezetést. Törekedtünk arra, hogy olyan hangzásvilágot találjunk, mely a leginkább alkalmas a „diktálásra”. Az 1960-as években - elektronikus zenével - kísérletező szerzőpárosnál nem is találhattunk volna jobbat. Különleges, hogy még a szintetizátorok megjelenése előtt, saját eszközeikkel állítottak elő hangeffektusokat. Zenéjüket alkalmanként az Electrosonics név alatt publikálták. Az 1957-ben kiadott *Song of the Second Moon*-t Magyarországon a *Delta* című tudományos ismeretterjesztő TV-műsor használta szignáljaként.

Az Adásszünet című munkát az Intermédia Tanszék által szervezett Médiumanalízis VII-re / Egész napos tévézésre készítettük. A kiinduló gondolat az volt, hogy két felületet manuálisan használva és egy digitális eszközt beiktatva mégis valami közös szülessen.

A rendezvény 1991 óta létezik, és bizonyos elemeket megtartva többször megismétlődött más és más, éppen aktuális témára helyezve a hangsúlyt. 2013-ban az akció az MKE Intermédia Tanszéke és a Labor Galéria közti kommunikációra épült. Munkánk november 22.-én szerepelt a Virtuális-e a valóság? című kiállítás megnyitóján, a telematikus performanszok között.

Az 1960-as évek közepén egy új művészeti médium lát napvilágot Európában és Amerikában, a technika demokratizálódási folyamatának egyik következményeként. A videóművészetre gondolunk, melynek jelentősége a kép és a felvétel egyidejű megjelenésében rejlik. Az első könnyen kezelhető, hordozható videokamerát a Sony dobta piacra 1965-ben, Portapak néven. Ezt a művészek szinte azonnal használni kezdték.

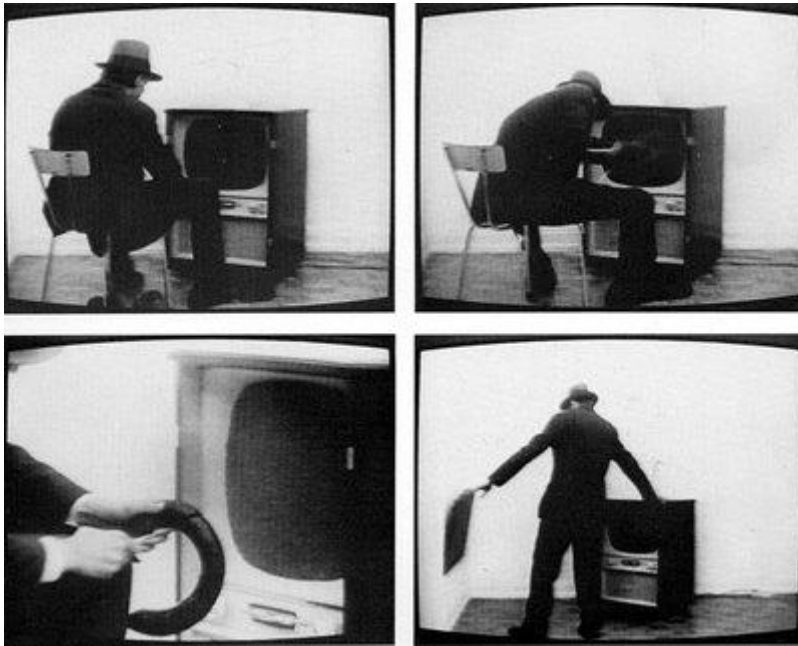
Magyarországon az 1970-es évek elején jelent meg a videó technika, bár csak intézmények birtokolhatták s így viszonylag nehéz volt a hozzáférés. Mégis *Bódy Gábor*, *Hajas Tibor*, *Erdély Miklós*, *Najmányi László*, *Forgács Péter* és mások jóvoltából megtörténtek az első kísérletek és születtek alkotások.

Hogy mi is ez a médium, arról leginkább a videóművészet történetéből kiragadott néhány alkotáson keresztül kaphatunk képet.

Kezdetben televíziót használó installációk és elektronikusan rögzített performanszok formájában készültek videóművek. Elsőként *Nam June Paik* nevét szükséges megemlítenünk, aki 1963-ban *Exposition of Music – Electronic Television* címmel rendezett kiállítást a wuppertali Parnasszus Galériában.

Később az önreflexióra, tükrözésre, a létezés és látszat kettőségére helyeződött a hangsúly. *Gerry Schum*, a médiaművészet nagy úttörője, 1970-ben videógalériát szervezett „*TV-galéria*” címen. Célja elsősorban egy új platform létrehozása volt a kortárs művészet számára. A *TV-galéria* első része a *Land Art* című összeállítás volt, ahol 8 művész munkáját mutatta be vágatlanul, megszakítás nélkül. Ezt követte az *Identifikáció* széria, amiben az egység hangsúlyozása a cél a művész és műve között. Mivel a műtárgy autonómiája elvész, *Schum* úgy vélte, hogy a televízió segítségével a művész a munkájának tárgya gesztussá redukálva, mintegy attitűdként jelenhet meg. A mű így a koncepció, a látvány és az alkotó egységét jelenítheti meg.

Az *Identifikáció* sorozatból *Joseph Beuys Filz TV* c. munkáját említenénk meg, amiben az alkotó a kommunikáció metaforáit kutatja a televízió médiumán keresztül. Ahogy a műsor elkezdődik, Beuys filccel vonja be a képernyőt, ami „láthatatlanná” teszi a sugárzást. Bokszesztyűt húz, elkezdi püfölni magát, mintha információ áradat zúdulna rá a képernyőből, majd egy kolbászból kardszerű formát vág, amit szimbolikus utalásként döf a filcbe, s ezután a fal felé fordítja a készüléket. Végül kisétál a szobából, így az adás befogadó nélkül marad.

Az új médium nyomán megjelenő újszerű viszonyokat kutatja munkáiban *Peter Weibel* is, aki szerint a megfigyelő és a mediális kép elválaszthatatlanok egymástól. Ennek kölcsönhatásával foglalkozik *A látogató kiállítása* című munkában, ahol a tévében azt látjuk, amint a kiállítótérbe lépő látogatóval interjút készítenek. Egy másik monitoron már az önmagát néző látogatót figyelhetjük meg, amint a vele felvett beszélgetést nézi. Ez a szituáció a megfigyelő megfigyelésének alapesete, ahol a szerepek visszacsatolódnak. A mű igényli a látogató aktív bekapcsolódását, aki befolyásolja azt, részvételi művészetet produkálva. *Weibel* munkái reflektálnak az új kommunikációs csatorna szülte jelenségre. A TV célja a valóság közvetlen bevonása, és a gyakori visszacsatolás a befogadóval, aki kettős szerepben tetszeleg, sok esetben résztvevője is az adásnak. *Az azonosság teorema* című munkájában *Weibel* a monitoron látható saját képére ír szöveget, figyelmen kívül hagyva a testkontúrok határait. Megjelenik az önreflexivitás, az én határainak vizsgálata egy új felületen keresztül. A valóság (külvilág) és mediatizált, visszacsatolt képe közötti viszony alapműve *Dan Graham: Time Delay Room* című installációja.

A magyar akció-performansz művész, *Halász Károly* is hasonló kérdéssel foglalkozik a *Transition* című munkájában, amiben saját arcképét festi meg újra a képernyőn, az én kettős létezését analízálva.

Várnagy Tibor szintén televíziót használt eszközül *TV-kontaktok* című sorozatához. A képernyőre exponálatlan, fényérzékeny fotópapírt helyez, melyet a televízió fénye, az „adás képe” világít meg rövid időre, majd ezeket a képeket előhívja és rögzíti.

A különböző médiumok összefonódásával való kísérletezés *Ivan Ladislav Galeta*-tól sem idegen, aki egyik fotómunkájában a televíziós adás, a közvetített filmben látható kameramozgások irányait rajzolja rá a képernyőre, így a manuális feljegyzést és a folyamatosan változó televíziós kép pillanatnyiságát kapcsolja össze. A valóság megragadása a rajz bevonásával többfázisúvá válik, ezáltal új funkciókat kap a képernyő felülete.

Douglas Davis is a befogadó és az új médium közötti viszonyokat elemzi, az interakció bevonásával. Kapcsolatot akar teremteni a nézővel, elmosva a határokat a közvetített tér és az aktuális tér között, felhasználva a televízió kommunikációs képességeit. A *The last 9 minutes* című munkájában a felvétel azt mutatja, hogy kezét (belülről) a képernyőre téve különböző instrukciókat ad a nézőnek, majd dörömbölést imitál. Egy „élő” kapcsolat illúzióját teremtve úgy érezzük, mintha minden az adott pillanatban történne alkotó és befogadó között.

Hasonló üzenetet hordoz a *Write with me on your tv screen*, ahol a művész a címmel azonos szöveget a készülék képernyőjére írja. Davis munkái akár kísérletünk előképei is lehetnének, ugyanis formai rokonság fedezhető fel, új kontextusba kerülve, más helyzetre reflektálva, ahol a hangsúly szintén az interakción van.

Felhasznált irodalom:

Nam June Paik, «Exposition of Music – Electronic Television», 1963

<http://www.medienkunstnetz.de/works/exposition-of-music/>

Gerry Schum «Identifications» <http://www.medienkunstnetz.de/works/identifications/>

Nemzetközi videótörténeti kronológia 1959 – 1980

<http://www.c3.hu/collection/videomuveszet/>

Peter Weibel <http://www.peter-weibel.at/> Dan Graham: Time Delay Room

<http://www.medienkunstnetz.de/works/time-delay-room/>